

حقوق شهروندی
کرامت انسانی

سیدرضا صیادمنش

سرشناسه: صیادمنش، سیدرضا، ۱۳۶۹
 عنوان و پدید آورنده: حقوق شهروندی کرامت انسانی / سیدرضا صیادمنش.
 مشخصات نشر: قم، آیات ۱۴۰۰
 مشخصات ظاهری: ۱۲۲ صفحه
 شابک: ۲- ۵۲- ۷۳۷۰- ۶۲۲- ۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: حقوق مدنی - جنبه‌های مذهبی - اسلام
 موضوع: حقوق مدنی - ایران
 رده‌بندی کنگره: BP ۲۳۰/۱
 رده‌بندی دیویی: ۲۸۷/۴۸۳۴
 شماره کتاب شناسی ملی: ۸۴۷۶۴۹۵

www.ketab.ir

انتشارات آیات

۰۹۱۰۷۷۱۷۱۸۷

شناسنامه

عنوان کتاب: حقوق شهروندی کرامت انسانی
 نویسنده: سیدرضا صیادمنش
 طرح جلد و صفحه آرای: سید جواد حائری
 ناشر: آیات
 تیراژ: ۵۰۰ جلد
 قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان
 نوبت چاپ: چاپ اول / ۱۴۰۰

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه
۱۳.....	حقوق شهروندی در قرآن کریم
۱۴.....	حق حیات، سلامت و کیفیت زندگی
۱۶.....	حق حیات در قانون اساسی ایران
۱۷.....	حق کرامت و احترام انسانی
۱۸.....	حقوق بین الملل و کرامت انسانی
۱۸.....	قواعد و مقررات مندرج در قانون اساسی به منظور حمایت از کرامت انسانی
۱۹.....	حق کرامت در قانون اساسی ایران
۲۰.....	حق امنیت
۲۱.....	حق امنیت در حقوق اساسی ایران
۲۲.....	حق رفاه و آسایش
۲۳.....	حق رفاه و تامین اجتماعی در حقوق اساسی ایران
۲۶.....	حق حریم خصوصی «شخصی»
۲۷.....	انواع حریم خصوصی
۲۸.....	اطلاعاتی
۲۹.....	ارتباطی
۲۹.....	جسمانی
۳۰.....	مکانی
۳۱.....	شخصیتی
۳۱.....	حق حریم خصوصی «شخصی» از نگاه اسلام
۳۴.....	حق حریم خصوصی در قانون اساسی

- ۳۶..... حق تشکیل خانواده و برخورداری از ازدواج
- ۳۸..... خانواده از دیدگاه اسلام
- ۳۹..... حق تشکیل و برخورداری از خانواده در قانون اساسی ایران
- ۴۰..... حق تشکیل تجمع و راهپیمایی
- ۴۱..... جنبه‌های حقوقی اجتماعات
- ۴۳..... حق تشکیل، تجمع و راهپیمایی در قانون اساسی ایران
- ۴۴..... حق مسکن
- ۴۵..... آزادی مسکن و مصونیت از تعرض
- ۴۷..... حق مسکن از نگاه اسلام
- ۴۷..... حق مسکن در قانون اساسی ایران
- ۴۸..... حق مالکیت
- ۴۹..... انواع مالکیت
- ۴۹..... مالکیت خصوصی
- ۵۰..... مالکیت عمومی
- ۵۰..... حق مالکیت در اسلام
- ۵۱..... حق مالکیت در حقوق اساسی ایران
- ۵۱..... حق برخورداری از دادخواهی عادلانه
- ۵۳..... رعایت حقوق شهروندی توسط پلیس در فرآیند عدالت کیفری
- ۵۴..... رعایت حقوق شهروندی توسط قضات در فرآیند عدالت کیفری
- ۵۴..... حقوق قضایی شهروندان
- ۵۵..... نظارت بر سیستم قضایی در راستای احقاق حقوق شهروندان
- ۵۶..... حق برخورداری از دادخواهی عادلانه در قانون اساسی ایران
- ۵۹..... حق تابعیت، اقامت و آزادی رفت و آمد
- ۶۰..... تابعیت در اسلام

- ۶۱..... حق تابعیت، اقامت و آزادی رفت و آمد در قانون اساسی ایران
- ۶۲..... محدودیت‌های آزادی رفت و آمد
- ۶۳..... حق دسترسی به فضای مجازی
- ۶۵..... حق دسترسی به فضای مجازی در قانون اساسی ایران
- ۶۵..... حق اشتغال
- ۶۷..... حقوق شهروندان در درآمدهای ملی
- ۶۷..... حقوق شهروندان محروم و مستضعف
- ۶۸..... حق اشتغال در قانون اساسی ایران
- ۷۰..... حق اقتصاد شفاف و رقابتی
- ۷۰..... اقتصاد شفاف
- ۷۳..... اقتصاد رقابتی
- ۷۳..... ویژگی‌های اقتصاد رقابتی
- ۷۴..... اقتصاد رقابتی در اسلام
- ۷۶..... حق اقتصاد شفاف و رقابتی در قانون اساسی ایران
- ۷۷..... حق دسترسی و مشارکت فرهنگی
- ۷۸..... مصادیق برخورداری فرهنگی
- ۷۹..... حق دسترسی و مشارکت فرهنگی در اسلام
- ۸۰..... حق دسترسی و مشارکت فرهنگی در قانون اساسی ایران
- ۸۲..... حق مشارکت در تعیین سرنوشت
- ۸۳..... تعریف حق تعیین سرنوشت
- ۸۳..... حق تعیین سرنوشت در اسلام
- ۸۴..... حق تعیین سرنوشت سیاسی از دیدگاه اسلام
- ۸۵..... حق تعیین سرنوشت در قانون اساسی ایران
- ۸۶..... حق اداره شایسته و حسن تدبیر

مقدمه

بحث در مورد حقوق بشر و شهروند از مباحث مطرح و مهم جهان کنونی است که مورد توجه اندیشمندان و صاحبان مکاتب حقوقی مختلف قرار گرفته است. در این کتاب حقوق افراد یک جامعه، که آن را حقوق بشر و شهروند نامیده‌اند، از نگاه اسلام و ائمه اطهار^۱ مورد پژوهش قرار گرفته است، در همین زمینه امیرمؤمنان علی { در مدت کوتاه حکومت خود، با وجود کارشکنی‌ها و مشکلات فراوان جامعه آن روز به همه انسانها نشان داد که می‌توان به حق عمل کرد، از زمان و مکان عبور کرد، در راه آن جان داد، و جاودانه ماند.

توجه و تمرکز مباحث حقوق بشر در قرن هجدهم بیشتر بر مفهوم آزادی بود. در قرن نوزدهم نقطه تأکید از آزادی به برابری انتقال یافت، سرانجام در قرن بیستم مفهوم عدالت بود که در محور اصلی این مباحث قرار داشت.^۱ از دیدگاه اسلام بین تمام ذرات جهان هستی ارتباطی وجود دارد، که به خاطر هدفی آفریده شده‌اند، و یک نوع شعور کلی بر نوامیس عالم حکمفرماست. اسلام یک سلسله مبانی حقوقی دارد که قوانین خود را بر اساس آن اصول و مبانی وضع کرده است. در قرآن کریم به طور مکرر تصریح شده است^۲ که بر حسب اصل خلقت، مواهب عالم برای انسان آفریده شده است «هو الذی خلق لکم ما فی الارض جمیعاً»^۳ خداوند متعال نه تنها

(۱) موحّد، محمد علی، در هوای حق و عدالت، ص ۳۱

(۲) اعراف، ۹؛ روم، ۳۰

(۳) بقره، آیه ۹

خالق جهان هستی و مدبر امور آن است، بلکه قوانین حاکم بر افراد و جوامع انسانی را هم وضع می‌کند، انسان مکلف است که تنها از دستورات و قوانین او اطاعت کند. این نکته در قرآن کریم مورد تأکید قرار گرفته است.^۱

با توجه به آیات قرآن کریم و تعالیم بزرگان دین، در می‌یابیم که نخستین حق انسان شناخت جایگاه حقیقی خویش است، و با این شناخت به وظایف خود به عنوان بالاترین مخلوق پی می‌برد. از دیدگاه امام سجاده اولین حق انسان، حق نفس، سپس حق تک تک اعضا و پس از آن حقوق اموال و افراد اجتماع بیان گردیده است.^۲

مواردی هم هست که فرد خودش موجبات حقی را برای خود فراهم می‌آورد، و بین حق و صاحب آن رابطه فاعلی به وجود می‌آورد. در این موارد باید امکانات مساوی برای همه افراد فراهم شود، زمینه فعالیت برای همه به طور مساوی ایجاد گردد، مقتضای عدالت این است که تفاوت‌هایی که خواه ناخواه در اجتماع هست، تابع استعداد و شایستگی‌ها باشد.

(۱) بقره، ۱۲۰؛ شورا، ۱۳

(۲) میر تقی، مصطفی، رساله حقوق حضرت سجاده، ص ۳